

L'estudi dels colors és bàsic en el procés de creació que l'artista desenvolupa al seu taller.

JORDI PLAN

El trobador compromès

Xavier Ribalta, el cantautor que ha fet internacional la poesia catalana, recopila quaranta anys de carrera en una caixa amb nou discos compactes mentre prepara un nou treball sobre Joan Margarit.

“Quan vaig fundar l'escola Eina, ensenyava a veure el que hi ha i que no sabem veure, ensenyava a mirar”

to fer, a més de donar a entendre certs principis. Quan vaig fundar l'escola Eina, procurava crear el clima perquè cadascú es descobrís a ell mateix, i regles per discernir el que era bo i el que no ho era. Ensenyava a veure el que hi ha i que no sabem veure. Ensenyar a mirar, i aprendre a mirar el que tu fas. Que hi hagi un principi d'autocrítica que et serveixi per anar avançant. També, a demanar-se què tenen de particular les obres d'art que han sobreviscut al pas dels anys.

—La pintura, l'art, és una finestra per on mirar la transcendència o una porta per on podem escollir si entrem o sortim?

A. RÀFOLS-CASAMADA: La idea de límit forma part de la nostra existència. Ens en podem escapar de tant en tant, dels límits que ens subjecten, però al final hi tornem. En el moment de la creació és molt important el diàleg entre els límits. L'art és una forma d'escapar-se'n, dels límits. En el moment de la creació és un salt. S'estableix un diàleg entre la tela i tu, i d'aquest diàleg dramàtic en surt l'obra. És la recerca, el que compta: buscar-se a un

mateix i procurar de fer-ho extensiu als altres.

—I és comparable, el seu procediment creatiu, al rumiant que tant agrada al senyor Yvars?

A. RÀFOLS-CASAMADA: Bé, les meves creacions són el resultat d'anar progressivament decantant una idea, simplificant-la, concentrant-la. Concentrant o diluint? Una mica de cada cosa. Diluint tot allò que tenia de circumstancial, d'accessori. Concentrant tot allò que semblava essencial: certa vibració de colors que al final he portat a un registre poc referencial, més intensificat... Pintar és una successió de decisions instantànies.

—Té res a afegir, senyor Yvars?

J. F. YVARS: Sí, que cal reparar una injustícia: el Reina Sofía no li ha dedicat mai una exposició, a en Ràfols. Ell no ha intrigat mai, i la fortuna de l'art la construeixen les intrigues. Ràfols és un artista de minories selectes i el fet que sigui respectat és sorprenent, perquè l'igualitarisme cultural sempre sacrifica l'excel·lència.

Ricard Mas

EL TEMPS

Acaba de treure nou discos que recopilen ni més ni menys que quaranta anys de carrera, però està en plena forma. És Xavier Ribalta, un cantautor de Tàrrrega que va ser incomprendiblement menystingut per la Nova Cançó i que ha tocat més vegades en els principals escenaris del món que tots els anomenats Setze Jutges junts. Rafael Alberti va quedar bocabadat amb la “polifèmica estatura i simpatia” d’aquest enginyer industrial que sempre ha exercit de cantant. Ribalta ha exhibit arreu una veu “de clavel varonil”, tornant a utilitzar una definició d’Alberti manllevada de Lorca, i ha desenvolupat un art “tan vell almenys com el de la poesia”, utilitzant en aquesta ocasió paraules de Caballero Bonald. La relació de Ribalta amb la poesia és essencial. De fet, va començar musicant els propis poemes, però de seguida es va adonar que hi havia gent que escrivia molt millor que ell i des de llavors ha musicat Joan Salvat-Papasseit, Joaquim Horta,

Apel·les Mestres, Joan Maragall, Salvador Espriu, Màrius Torres... Tot això es pot apreciar en els nou CD que integren la capsa *Integral 1965-2005* i que recull els seus quaranta anys de carrera.

La publicació d’aquesta capsa es produeix, ja ho hem dit, en un moment de plenitud creativa. Ribalta té ja molt avançat un nou CD en què posa música una vegada més als versos d’un dels millors poetes catalans, en aquest cas Joan Margarit. N’està especialment satisfet. Hi ha poemes de “L’edat roja”, d’“Els motius del llop” i de “Joana”, i la música remet des del tango fins a les suites de Bach. Un treball madur d’un home que pensa que en el seu moment no va ser ben acollit per la Nova Cançó, en bona part a causa del seu accent lleidatà. “Recordo que una vegada em lamentava d’aquesta circumstància davant de Pere Quart i ell em va advertir que la riquesa d’una llengua es troba en la diversitat fonètica dels seus accents.”

La Nova Cançó es va equivocar en no integrar Ribalta. Quan tots els “jutges” publicaven a Edigsa, ell es va donar a conèixer amb un primer treball publicat per la multinacional Columbia. El 1968 s’exilià a França i hi va conèixer Paco Ibáñez i Léo Ferré, dos homes que van ser fonamentals en la seva carrera, sobretot Ferré. Les seves primeres cançons solien tenir un elevat contingut social i eren una mica pamfletàries. Pamfletàries i també ingènues, com molt bé li va fer veure Jordi Carbonell després d’una actuació una nit de Sant Joan. Carbonell li va ensenyar poemes d’Horta i de Salvat-Papasseit, i Ribalta es va adonar del que era la poesia social ben escrita. Des de llavors es va dedicar a musicar lletres de poetes. I a recórrer els escenaris de tot el món. En un sol any va arribar a tenir 200 concerts programats als Estats Units. Tota aquesta llarga trajectòria es recull a la capsa *Integral 1965-2005*, nou discos que reflecteixen fidedignament l’evolució del cantautor. Tot i que el seu primer treball, *Xavier canta les seves cançons*, tenia un to pamfletari, ja contenia una versió d’un poema del seu paísà Alfons Costafreda.

Des de llavors, aquest cantautor, a qui han il·lustrat discos Hernández Pijuan, Frederic Amat, Modest Cuixart i Ràfols Casamada, ha mantingut una relació molt estreta amb la intel·lectualitat, sobretot amb poetes de la talla de Joan Margarit, els versos del qual l’han carregat d’energia per emprendre una nova etapa en un llarg camí que es remunta als anys seixanta. Com a conseqüència de la seva fecunda relació amb els poetes, Xavier Ribalta va publicar a París, el 1969, el treball *La poesie catalane de nos jours et de toujours*. En aquesta ocasió el va acompanyar amb la guitarra el seu bon amic Paco Ibáñez per exportar la poesia catalana a tot el món. Ibáñez, Ferré i tots els bons poetes catalans han marcat decisivament la trajectòria d’aquest artista que de petit admirava Caruso i que va haver d’acabar la carrera d’enginyeria industrial per poder estudiar cant al Conservatori del Liceu i guanyar-se la vida amb la música, tal com sempre, des dels temps en què admirava a Caruso –però també a Negrete–, havia desitjat.

Anna Sàez

